

RESUME

HUMANISTERNE PÅ VEJ MOD NYE ARBEJDSMARKEDER

IEFA

VI FREMMER VIDEN

OM UNDERSØGELSEN

Hvem undersøger vi?

Undersøgelsen tager udgangspunkt i kandidater med en lang videregående uddannelse, som dimitterede i perioden 2001 til 2009. Det betyder, at kandidater med en diplomuddannelse, en masteruddannelse eller en ph.d. ikke indgår i undersøgelsen. Undersøgelsen inkluderer både uddannelser, der ligger under Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser og uddannelser under Kulturministeriet.

Vi fokuserer gennem undersøgelsen på humanisterne (HUM), men forholder hele tiden resultaterne til, hvordan henholdsvis samfundsvidenskabelige (SAM) og tekniske (TEK) kandidater klarer sig. De tekniske dimittenter inkluderer både dimittenter fra naturvidenskab, sundhed og teknik.

I hvilket data?

Vi undersøger humanisternes arbejdsmarked i registerdata fra Danmarks Statistik. I modsætning til spørgeskemaundersøgelser, der kun kan spørge et udsnit af en population om et givent emne, kan vi med registerdata undersøge, hvordan forhold omkring uddannelse gør sig gældende for hele populationen. Vi har altså et fuldstændigt billede af samtlige kandidater, der dimitterede fra de danske universiteter i perioden 2001 til 2009. En dimittendårgang inkluderer dimittenter, der afsluttede deres uddannelse i det pågældende år.

Oplysningerne om dimittendernes uddannelse har vi beriget med baggrundsoplysninger og beskæftigelsesoplysninger. Vi har oplysninger om dimittendernes beskæftigelse for november måned 2002-2009. Det betyder, at vi kan undersøge dimittendernes beskæftigelsesstatus ét år efter, de dimitterede fra deres uddannelse – og for de ældre årgange også deres efterfølgende beskæftigelsesstatus.

En nærmere beskrivelse af undersøgelsens metode og datagrundlag findes i baggrundsrapporten, der kan downloades eller bestilles på www.dea.nu

REDAKTION:

Martin Junge, seniorkonsulent, DEA
Sara Louise Nygård, projektassistent, DEA
Karina Ramsløv, konsulent, DEA

ISBN: 978-87-90772-46-8

UDGIVER: DEA

FOTO: Morten Arleth Skov, DEA

DATO FOR UDGIVELSE: marts 2012

DESIGN: kroyergrafik.dk

→ FORORD

Humanisterne er blevet symbolet på de arbejdsløse akademikere, der ofte må tage til takke med jobs, der ikke kræver akademiske kompetencer, hvis de vil finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Senest har Beskæftigelsesminister Mette Frederiksen og Uddannelsesminister Morten Østergaard opfordret de arbejdsløse akademikere til at søge alternative jobs f.eks. i Netto, indtil mere relevante jobs byder sig.

Denne undersøgelse dokumenterer, at arbejdsløsheden blandt humanister ikke er så stor, som mange tror. Allerede et år efter endt uddannelse havde 80 pct. af de humanister, der dimitterede fra 2001 til 2008, et job, som krævede en akademisk uddannelse eller et mere ultraditionelt job, hvor de blev økonomisk belønnet for deres akademiske kompetencer.

Til gengæld viser undersøgelsen også, at humanisterne ikke klarer sig så godt som dimittenter fra de samfundsvidenskabelige og de tekniske uddannelser. Fra begge uddannelsesretninger oplevede 95 pct. af dimittenderne fra 2001 til 2008 at være ansat i et matchende job ét år efter, de afsluttede deres uddannelse.

Men de nyuddannede humanister har op igennem 00'erne haft større og større succes med at finde beskæftigelse, så der er en meget positiv udvikling i humanisternes arbejdsmarkedsfrekvens over tid. Undersøgelsen dokumenterer, at humanister har kvalifikationer, der er efterspurgt af arbejdsmarkedet, og at det særligt er på det private arbejdsmarked, at humanisterne finder beskæftigelse, der matcher deres kompetencer.

I alt oplever en tredjedel af humanisterne at få ultraditionelle jobs, der ikke kræver en akademisk uddannelse, men hvor humanisterne til gengæld bliver økonomisk belønnet for deres kompetencer.

DEAs undersøgelse har til formål at bringe mere viden ind i debatten om, hvordan vi sikrer mere højtuddannet arbejdskraft på arbejdsmarkedet og hvilken type af kvalifikationer, som samfundet har brug for. Og analysen bekræfter, at der forsat er behov for et fokus på, hvordan de humanistiske uddannelser omstiller sig til arbejdsmarkedets udfordringer.

I dette hæfte finder du de vigtigste resultater af undersøgelsen af humanisternes match med arbejdsmarkedet.

Er du interesseret i at læse hele undersøgelsen, der også undersøger forskellene mellem en række humanistiske uddannelsesretninger, kan du downloade eller bestille baggrundsrapporten på www.dea.nu

God læselyst!

Stina Vrang Elias,
adm. direktør, DEA

Bjarne Lundager Jensen,
vicedirektør, DEA

ENGLISH SUMMARY: THE MATCH BETWEEN THE GRADUATES FROM THE HUMANITIES AND THE LABOUR MARKET

The graduates from the humanities have become the symbol of the academic unemployment. Unemployment rates and former studies of the labour market for graduates from the humanities – and in general the academics – show that the graduates from the humanities tend to have a greater difficulty finding their footing in the labour market than graduates from other fields. But how bad is the situation in reality?

For a long period, the graduates from the humanities had a number of archetypical occupations. Nowadays more and more people attain a higher education – and more get a degree from the humanities. Hence, the humanity graduates wander from their traditional occupational fields, such as teachers at the upper secondary level or as consultants in media and communication firms, into other areas in the labour market. This exposes the humanity graduates and their generalized skills to fierce competition with other professional groups – especially the graduates from the social sciences.

This development makes the labour market for humanity graduates interesting to study: How do they enter the labour market? Do they end up in jobs that require traditional academic skills? Or do they seek untraditional jobs where they can still bring their academic skills into play and be financially rewarded for doing so?

Using data from Statistics Denmark we have analyzed the labour market for the graduates from humanities. Thus, we have a complete picture of all graduates from the Danish universities from 2001 to 2008. Throughout the study we focus on the graduates from humanities (HUM) but always compare the results to the situation of the graduates from social sciences (SAM) and technical sciences (TEK). The graduates from the technical sciences include graduates from natural science, health and technology.

This study shows that the challenges in getting graduates from humanities into the labour market might not be as severe as many would believe. One year after graduation 80 pct. of the graduates from humanities, who graduated from 2001 to 2008, had a job which required an academic degree or an untraditional job where they were being financially rewarded for having their academic skills – in other words 80 pct. of the graduates from humanities experienced a match between their occupation and their academic skills.

On the other hand, the study also shows that the graduates from humanities are not doing as good as the graduates from social sciences or the technical sciences. Compared with the graduates from the humanities, 95 pct. of the graduates from both the social

sciences and the technical sciences, who graduated in the same period, had a job matching their skills one year after graduation.

A third of the graduates from the humanities find employment in untraditional occupations which do not require academic degrees, but at the same time occupations where the graduates receive financial compensation for their academic skills.

Furthermore, the study shows that the graduates from the humanities have obtained qualifications demanded by the labour market and that it is particularly in the private sector the graduates from humanities find jobs which match their academic skills.

Kunne du tænke dig at blive tutor?

Kom til rekrutteringsmøde og hør om jobbet som tutor.

Spansk, Fransk og Fysik

fredag den 25. februar kl. 14.00

LØBSE

Engelsk

onsdag den 29. februar kl. 13.00

LØBSE

kommer snart

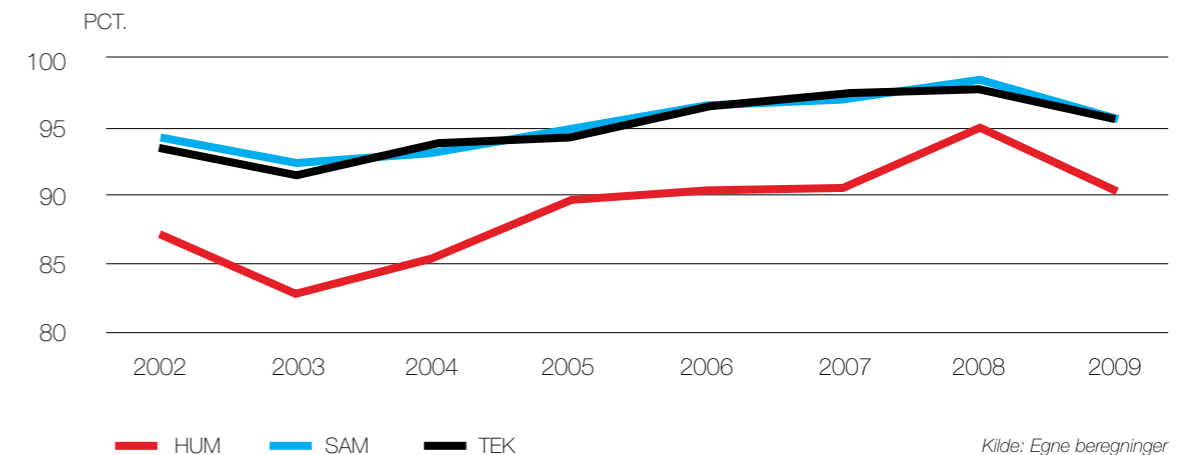
kommer snart

→ HUMANISTERNES LEDIGHED – ÉT ÅR EFTER

Humanister har traditionelt haft en højere dimittend-ledighed end de øvrige uddannelsesretninger på universiteterne.

Figur 1: Dimittendernes beskæftigelse ét år efter afsluttet uddannelse

Kilde: Egne beregninger
Note: Dimittendårgang 2001-2008, arbejdsstyrken.
Grafen viser summen af lønmodtagere og selvstændige.

- Men de nyuddannede humanister har op igennem 00'erne haft større og større succes med at finde beskæftigelse efter endt studie.¹
- Som det fremgår af figur 1 har den positive udvikling i humanisternes beskæftigelse været mere markant end udviklingen for de samfundsvidenskabelige og de tekniske og sundhedsvidenskabelige dimittender (samlet i undersøgelsen under TEK).
- Til gengæld er de nyuddannede humanister mere følsomme over for konjunkturudviklingen end de øvrige nyuddannede dimittender. Ved statens ansættelsesstop i 2003 og finanskrisens indtog i 2009 blev de nyuddannede humanister hårdere ramt end de andre dimittender.

¹ Ledigheden blandt dimittenderne er målt i november måned året efter, de afsluttede deres uddannelse. Tallene er ikke direkte sammenlignelige med AC-ledighedsstatistik.

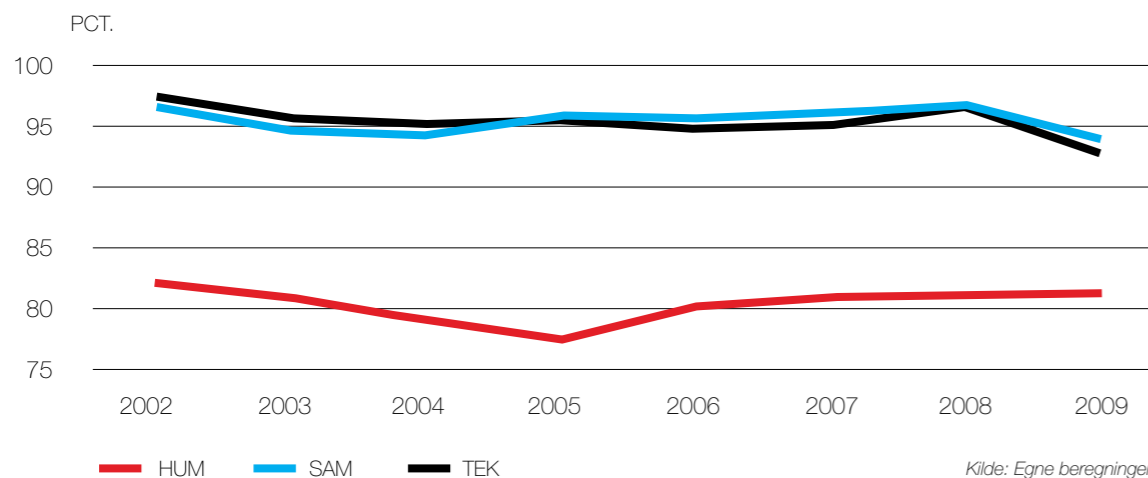

HAR ARBEJDSMARKEDET BRUG FOR HUMANISTER?

Fra 2006 til 2011 steg antallet af danskere med en humanistisk kandidatuddannelse fra 39.000 til 50.000.² I takt med, at der er kommet flere humanister ud på arbejdsmarkedet, kan alle ikke få traditionelle jobs som f.eks. gymnasielærere. Det interessante spørgsmål er derfor: Kan de mange nye humanister finde arbejde, der matcher deres kvalifikationer?

I DEAs undersøgelse opgør vi match mellem kvalifikationer og job som en kombination af to tilgange: Et akademisk match, hvor kandidatens uddannelsesniveau tilsvare uddannelsesniveaet for andre i lignende stillinger, og et lønmæssigt match, hvor kandidaten bliver økonomisk belønnet for sine akademiske kompetencer.

Figur 2: Dimittendernes match ét år efter afsluttet uddannelse, pct.

Kilde: Egne beregninger
Note: Dimittendårgang 2001-2008, arbejdsstyrken.
Grafen viser summen af lønmodtagere og selvstændige.

- Samlet set har ca. 80 pct. af de humanistiske dimittender op gennem 00'erne haft et job, der matchede deres kvalifikationer.
- De nyuddannede humanisters match lå dog i hele perioden væsentligt under niveauet for både de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender. Blandt disse dimittender oplevede i gennemsnit 95 pct. match op igennem 00'erne.
- Som det fremgår af figur 2 steg beskæftigelsen for humanister op gennem 00'erne. Men den gunstigere beskæftigelsessituation fik ikke andelen af humanister, der fik arbejde, som matchede deres kvalifikationer, til at stige.

² Egne beregninger i Statistikbanken, Danmarks Statistik.

→ UNDER 50 PCT. AF HUMANISTERNE HAR ET AKADEMISK MATCH

Som nævnt opgør vi match mellem kvalifikationer og job på to måder. Én måde at undersøge om humanisterne er i jobs, der er relevante i forhold til deres uddannelse, er at se nærmere på uddannelsesniveaut hos andre, der bestrider tilsvarende jobs. Det vi kalder et akademisk match.

Tabel 1: Dimittendernes akademiske match, pct.

	HUM	SAM	TEK
Match	48,3	51,3	75,8
Total	13.424	21.831	22.623

Kilde: Egne beregninger

Note: Dimittendårgang 2001-2008, lønmodtagere, ét år efter afsluttet uddannelse.

- 48,3 pct. af de humanistiske dimittender var ét år efter afsluttet uddannelse ansat i jobs, hvor det gennemsnitlige uddannelsesniveau var akademisk.
- Akademisk matchende jobs er f.eks. undervisning på gymnasiet, universitetet eller på erhvervsskoler. Og det kan være arbejde med psykologi, religion eller jura.
- Meget lignende gjaldt det de samfundsvidenskabelige dimittender, hvor 51,3 pct. ét år efter endt uddannelse var ansat i jobs, hvor det gennemsnitlige uddannelsesniveau var akademisk.
- 75,8 pct. af de tekniske dimittender oplevede ét år efter endt uddannelse akademisk match mellem deres uddannelse og deres arbejde
- Hvad med de mere end 50 pct. af humanisterne, der er ansat i jobs, som akademisk ikke matcher deres uddannelse? Finder de relevant beskæftigelse, hvor deres kompetencer kan skabe værdi – og bliver de belønnet herfor?
- Man kan foreløbigt konkludere, at mange humanistiske dimittender er dygtige til at finde og skabe jobs uden for den traditionelle akademiske verden.

AKADEMISK MATCH

Der er tale om match mellem uddannelse og arbejde, hvis en dimittends uddannelseslængde ligger inden for én standardafvigelse fra den gennemsnitlige uddannelseslængde i det aktuelle job.

Det betyder, at andre, der bestrider tilsvarende jobs, også har en akademisk uddannelse.

→ 70 PCT. AF HUMANISTERNE MATCHER LØNMÆSSIGT

En anden måde at undersøge på, om humanisterne er ansat i jobs, der matcher deres kvalifikationer, er at se på, om humanisterne bliver økonomisk belønnet for deres kompetencer.

Er arbejdsgiveren villig til at betale ekstra for de akademiske kompetencer, dimittenden bestrider, må det være udtryk for, at vedkommende løser opgaver, der skiller sig ud fra opgaver, som folk i samme jobtype, men med mindre uddannelse og/eller med lavere løn, udfører.

F.eks. finder flere og flere humanister arbejde inden for serviceerhverv, kontor- og sekretærarbejde og den finansielle sektor. Her bestrider nogle jobs, der kræver kompetencer på akademisk niveau. Mens andre varetager de samme funktioner, som andre med en lavere uddannelse i lignende stillinger.

Tabel 2: Dimittendernes lønmæssige match,³ pct.

	HUM	SAM	TEK
Match	69,6	92,6	84,4
Total	13.180	21.557	21.396

Kilde: Egne beregninger

Note: Dimittendårgang 2001-2008, lønmodtagere, ét år efter afsluttet uddannelse.

³ I en lang række jobs, vil dimittender opleve både et akademisk og et lønmæssigt match.

LØNMÆSSIGT MATCH

Der er tale om et match, hvis en person med en lang videregående uddannelse får en løn, der er 10 pct. højere end og statistisk signifikant fra gennemsnittet af andre med en videregående uddannelse, der bestrider tilsvarende jobs.

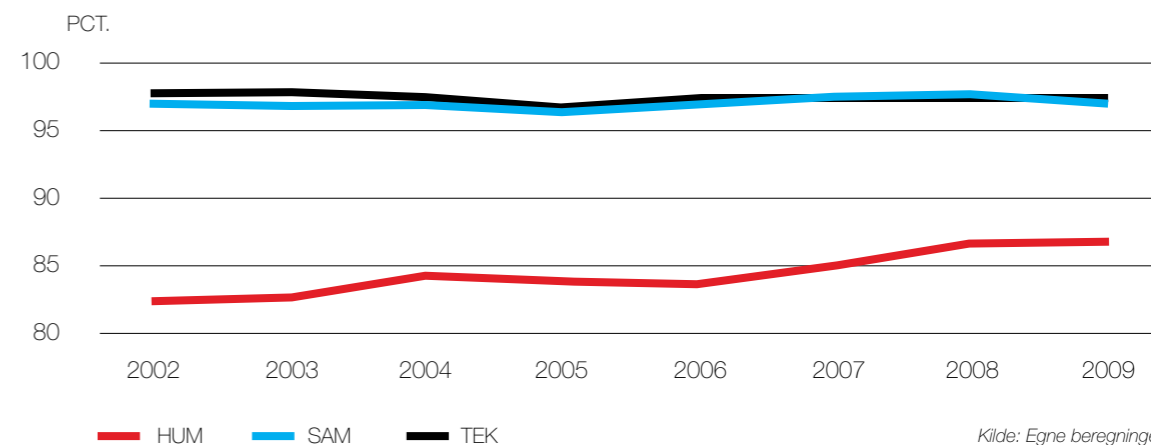
- 69,6 pct. af de humanistiske dimittender fra 2001 til 2008 var ét år efter deres uddannelse ansat i et job, hvor de blev økonomisk belønnet for deres akademiske kompetencer. En del af disse humanister var ansat i jobs, der både matchede akademisk og lønmæssigt.
- Humanisternes lønmæssige match er dog markant under de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittenders: Her matchede henholdsvis 92,6 pct. og 84,4 pct. lønmæssigt deres arbejde ét år efter endt uddannelse.
- 32,0 pct. af de humanistiske dimittender var ét år efter afsluttet uddannelse ansat i et job, hvor matchet mellem deres uddannelse og arbejde alene var lønmæssigt. De havde altså skabt sig jobs i uvante rammer, hvor deres uddannelsesniveau lå væsentlig over det gennemsnitlige uddannelsesniveau i forhold til andre i lignende jobs i beskæftigelsesgruppen, og hvor de blev økonomisk belønnet for deres akademiske kompetencer.
- Lønmæssigt matchende jobs er f.eks. kontor- og sekretærarbejde, undervisning i gymnasiet og arbejde med psykologi og jura.

HUMANISTER MATCHER BEDRE MED TIDEN

80,3 pct. af humanisterne er ét år efter endt uddannelse ansat i jobs, der matcher deres uddannelse. Men hvad med de resterende 20 pct.? Finder også de med tiden matchende jobs? Vi har fulgt dimittendårgang 2001's match op igennem 00'erne.

Figur 3: Dimittendårgang 2001's match op igennem 00'erne

Kilde: Egne beregninger
Note: Dimittendårgang 2001, lønmodtagere.

- Følger vi humanisterne fra 2001 op igennem 00'erne, så viser det sig, at andelen af humanister i et job, der matcher deres uddannelse, stiger. En del af de humanister, der startede i et job, som ikke matchede deres uddannelse, får i løbet af fem til otte år et job, der står mål med deres akademiske kompetencer.
- I 2002 matchede 82,1 pct. af humanisterne fra 2001 deres job. I 2009 var andelen steget til 86,5 pct.
- Samme udvikling sker ikke for de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender fra 2001. Andelen af dimittenderne fra 2001 i matchende jobs ligger til gengæld stabilt omkring 96 til 97 pct.
- Selvom humanisterne oplever, at flere med tiden får et matchende job, så når de humanistiske dimittender fra 2001 ikke det høje niveau af match, som de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender har.
- De humanister, som ikke er ansat i jobs, der matcher deres kompetencer, er primært ansat som undervisere i folkeskolen, pædagogmedhjælpere og social- og sundhedshjælpere.

DET PRIVATE ARBEJDSMARKED GIVER BEDSTE MATCH

En del af diskussionen om humanisternes arbejdsmarked handler om deres evne til at finde fodfæste på det private arbejdsmarked. En af fordommene om humanister er, at de fortrinsvis hører til i det offentlige, og at det private erhvervsliv har brug for specialister og ikke generalister.

Det er da også det offentlige, der er primær aftager af humanister, når man ser på beskæftigelsesandel.

Men det er på det private arbejdsmarked, at flest humanister oplever at finde arbejde, der matcher deres kvalifikationer: 84,3 pct. af humanister ansat i det private er ansat i jobs, der matcher deres kompetencer, mens det tilsvarende gælder 78,3 pct. af humanisterne på det offentlige arbejdsmarked.

Der er ingen forskel på andelen, der oplever match i henholdsvis den offentlige og den private sektor blandt dimittenderne fra de samfundsvidenskabelige og tekniske uddannelser.

Tabel 3: Offentlig/privat beskæftigelse blandt dimittenderne, pct.

	HUM	SAM	TEK
Offentlig	58,5	41,3	52,2
Privat	41,6	58,7	47,8
Total	18.372	27.364	29.286

Tabel 4: Dimittendernes match fordelt på offentlig/privat

	HUM	SAM	TEK
Offentlig andel	78,3	96,1	95,8
Offentlig total	10.410	11.113	14.668
Privat andel	84,3	95,2	94,9
Privat total	6.740	15.078	13.276

Kilde: Egne beregninger

Note: Dimittendårgang 2001-2008, lønmodtagere, ét år efter afsluttet uddannelse.

HVAD ER FORKLARINGEN PÅ HUMANISTERNES MATCH?

DEAs undersøgelse viser, at humanisterne måske klarer sig bedre på arbejdsmarkedet, end mange ville have ventet. Men de klarer sig ikke så godt som dimittenderne fra de samfundsvidenskabelige og de tekniske uddannelser.

Det oplagte spørgsmål er selvfølgelig: Hvad er forklaringen? Svaret er næppe entydigt. I DEAs undersøgelse har vi valgt at se på, hvilke demografiske forskelle, der har betydning for dimittendernes match. Her finder vi at:

KØN har ingen betydning for humanisternes match mellem uddannelse og arbejde. Blandt de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender er sandsynligheden for match højere for mænd end for kvinder. Men det gælder altså ikke for humanisterne.

ALDER har betydning for, hvorvidt humanisterne finder matchende arbejde. De 25-29-årige har 5,09 procentpoint højere sandsynlighed for at finde et matchende job end deres medstuderende, der når at fylde 45 år, inden studiet afsluttes.

Hver tyvende humanist er over 45 år, når vedkommende afslutter sin uddannelse. Og andelen af dimittender mellem 25 og 29 år er 56,8 pct. for humanisterne, mens ca. 10 procentpoint flere – henholdsvis 66,5 pct. og 65,1 pct. – af de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender afslutter deres uddannelse, mens de er i slutningen af 20'erne.

KARAKTERGENNEMSNITTET FRA DEN ADGANGSGIVENDE EKSAMEN har betydning for matchet. Humanister med et højt gennemsnit fra gymnasiet har større sandsynlighed for at finde matchende job efter deres universitetsuddannelse. Det samme gælder for de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender.

ETNISKE DANSKERE har højere sandsynlighed for match end indvandrere og efterkommere. Blandt de samfundsvidenskabelige dimittender er det indvandrerne, der har størst sandsynlighed for match.

OFFENTLIG/PRIVAT har betydning for dimittendernes match. Sandsynligheden for match stiger med 4,74 procentpoint for humanister i det private. For de samfundsvidenskabelige og de tekniske dimittender falder sandsynligheden for match ved ansættelse i det private med henholdsvis 1,39 procentpoint og 1,19 procentpoint.

Men andre typer af forklaringer er også mulige: Humanisternes arbejdsmarked er – foruden gymnasielærer og arkæolog – mere vagt defineret end f.eks. ingeniøremes, lægernes, juristernes og økonomernes. Det kan betyde, at det tager længere tid for

humanisterne at finde et matchende job. Det er vigtigt at fremhæve, at humanisternes arbejdsmarked er i en kraftig omstilling og udvikling, hvor mange går nye og ukendte veje, der forhåbentlig vil skabe plads til endnu flere jobs i fremtiden.

VÆKST GENNEM VIDEN

DEA er en politisk uafhængig tænketank, der arbejder for, at Danmark øger sin værdiskabelse og vækst samt tiltrækker internationale virksomheder gennem viden om uddannelse, forskning og innovation.

Tænketanken DEA kæmper grundlæggende for, at flere unge får en uddannelse, der efterspørges, at forskning bliver omsat til innovation i private og offentlige virksomheder, og at Danmark er et attraktivt land for videnbaserede virksomheder.

DEA vil nå sine mål gennem:

- Analyser og undersøgelser, der styrker DEAs dagsorden
  - Involvering af virksomheder, uddannelsesinstitutioner og organisationer via partnerskaber og projekter
  - Udfordring af vanetænkning og bidrag til løsning af samfundsudfordringer
-

DEA

VI FREMMER VIDEN